

Stavba pálfyovskej záhradnej rezidencie v Bratislave

JANA ŠULCOVÁ

Torzo niekdajšej záhradnej rezidencie grófa Pavla Pálffyho na Zámockej ulici v Bratislave bolo za posledných dvadsať rokov — v súvislosti so snahou o jeho záchranu a využitie — už viackrát predmetom historického, historicko-architektonického a v poslednej dobe i reštaurátorského výskumu.¹ Ani raz sa však pritom nevyužil fond Ústredného pálfyovského archívu, ktorého spracovanie prinieslo viacero nových poznatkov. Ukázalo sa, že fond spoľahlivo dokumentuje priebeh výstavby „Garten-gebeu“ — ako bol pálfyovský areál v čase výstavby v účtoch najčastejšie označovaný.² Palácový komplex na severnom úpätí hradného vrchu budoval gróf Pálffy³ zároveň s prestavbou Bratislavského hradu. Aj keď palác bol výlučne privátnou stavbou a hrad prevažne erárnou (značný podiel nákladov hradil Pálffy aj tu zo svojich prostriedkov), mali obe stavby mnoho spoločného. Súbežná výstavba takých rozsiahlych a nákladných stavieb mala popri všetkej náročnosti a komplikovanosti aj veľa nesporných výhod, z ktorých mohol stavebník ťažiť. Renomovaný cisársky projektant a jeho stavitel so svojim murárskym majstrom a ďalšími remeselníkmi pracovali striedavo na oboch jednotne vedených, v bezprostrednej blízkosti situovaných stavbách, tak ako skúsení pálfyovskí hospodárski úradníci, dohliadajúci i na vidiecke majetky, zabezpečovali ich sčasti spoločné zásobovanie.⁴

Hlavným úradníkom (Bauschreiber) na stavbe záhradného paláca, ktorý zodpovedal za jej organizáciu a viedol od jej začiatku v r. 1636 účtovnú evidenciu, bol Hans Zeidlhüber. Roku 1640 ho nahradil Thomas Erkhel. Podľa účtovných kníh s ostatnými priloženými dodkladmi účtovnej povahy sa dá sledovať priebeh stavby, mená zúčastne-

ných osôb, cenové relácie a rôzne iné okolnosti. Hans Zeidlhüber mal po ruke tzv. rentmajstra Lucasa Frauenhoferera, ktorý sa staral najmä o finančné operácie — platby za dodávky materiálu, mzdy remeselníkom a pod.

Výstavbu záhradného paláca finančne zabezpečili z príjmov panstva Ödenburg (Šopron), neskôr z príjmov panstiev Stupava, Marchegg a Plasenstein (Plavecký hrad).⁵ Pozemky určené na stavenisko zrejme vykúpili už pred rokom 1636, neskôr dodatočne dokúpili už len menšie plochy.⁶ Stavba Zámockej cesty, dokončená roku 1634, sa týkala hradu i pálfyovskej rezidencie, pretože sprístupňovala oba objekty. Na jej budovaní sa už zúčastnil murársky majster Antonio Aquilino, neskôr jeden z najdôležitejších účastníkov záhradnej stavby.

Účtovná kniha stavby „Garten-Gebeu“ začína 27. septembra 1636.⁷ Začiatkom októbra dodal Gaetan Rudolf Arnold, bratislavský maliar a rytec pečatí olovenú pečať stavby za 1 zl. 20 grajc.⁸ Zároveň začali v tom čase kopať základy — akiste tam, kde to konfigurácia terénu dovoľovala, predovšetkým v najnižších polohách pod svahom, kde mal viesť ohradový múr záhrady. Od 11. novembra sú doložené platby murárskemu majstrovi Antoniovovi Aquilinovi. Ten zrejme dohliadal na výkopy základov a na vyhlbenie dvoch studní v záhrade, ktoré dokončili už v januári 1637. Spočiatku slúžili predovšetkým na čerpanie vody na stavbu.

Ešte v roku 1636 uzavrel Pavol Pálffy s kameňárskym majstrom Antoniom Schmidtom zmluvu o lámání stavebného kameňa v lome na Zámockom vrchu a jeho vození na záhradnú stavbu.⁹ Samu prácu v lome (tak ako celý Schloßgrund bol Pálffyho vlastníctvom) gróf Pálffy sčasti uložil svojim